

STUDIA PRAWNICZE

Podstawy prawa cywilnego

W sprzedaży:

Z. Radwański

PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 11

Podręczniki Prawnicze

A. Kawalko, H. Witczak

PRAWO CYWILNE – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 4

Skrypty Becka

E. Gniewek

PRAWO RZECZOWE, wyd. 8

Podręczniki Prawnicze

A. Kawalko, H. Witczak

PRAWO RZECZOWE, wyd. 2

Skrypty Becka

Z. Radwański, A. Olejniczak

ZOBOWIĄZANIA – CZĘŚĆ OGÓLNA, wyd. 9

Podręczniki Prawnicze

Z. Radwański, J. Panowicz-Lipska

ZOBOWIĄZANIA – CZĘŚĆ SZCZEGÓŁOWA, wyd. 8

Podręczniki Prawnicze

E. Skowrońska-Bocian

PRAWO SPADKOWE, wyd. 8

Podręczniki Prawnicze

EP www.edukacjaprawnicza.pl

www.sklep.beck.pl

Podstawy prawa cywilnego

Redaktor

prof. dr hab. Edward Gniewek

Autorzy

† dr Andrzej Cisek, prof. dr hab. Edward Gniewek,
dr Katarzyna Górską, dr Julian Jezioro, dr Józef Kremis,
dr Agnieszka Łuszpak-Zajęc, dr Jerzy Strzebinczyk,
dr Krzysztof Zagrobelny

4. wydanie
uaktualnione

WYDAWNICTWO C.H. BECK
WARSZAWA 2011

Propozycja cytowania:

E. Gniewek (red.), *Podstawy prawa cywilnego*, wyd. 3, Nb. 88,
Warszawa 2011

Poszczególne części opracowali:

Edward Gniewek: część I – rozdział I, II, III, IV, VII, XI, XII, XIII

Józef Kremis: część I – rozdział V, VI, VIII § 37–41, IX; część III
– rozdział VI; część V

Agnieszka Łuszek-Zajac: część I – rozdział X § 56, 58

Jerzy Strzebinczyk: część I – rozdział VIII § 42; część VI

Katarzyna Górską: część I – rozdział X § 52–55, 57, 59–60

† *Andrzej Cisek*: część II; zaktualizował *Edward Gniewek*

Krzysztof Zagrobelny: część III – rozdział I, II, III, IV, V, VII, VIII, IX, X,
XI, XII

Julian Jezioro: część IV; część VII

Redakcja: Aneta Flisek

© Wydawnictwo C.H. Beck 2011

Wydawnictwo C.H. Beck Sp. z o.o.
ul. Bonifraterska 17, 00-203 Warszawa

Skład i lamowanie: TiM-Print, Warszawa
Druk i oprawa: Elpil, Siedlce

ISBN 978-83-255-3077-8

ISBN e-book 978-83-255-3078-5

Przedmowa

Oferowany Czytelnikom podręcznik zawiera ogólny wykład podstaw prawa cywilnego. Został wydany głównie z przeznaczeniem dla studentów studiów administracyjnych. Można jednak zachęcić do jego lektury też innych czytelników, przede wszystkim posłuży studentom różnych kierunków ekonomicznych.

Program przedmiotu został ułożony z uszanowaniem zasady jedności prawa cywilnego, której cały zespół autorski pozostaje wierny. Objęto zatem materiały wykładu i zarazem niniejszego podręcznika problematykę prawa cywilnego uregulowaną w Kodeksie cywilnym, a także w Kodeksie rodzinnym i opiekuńczym i zespole norm obejmujących prawa na dobrach niematerialnych.

Pomimo rozległej problematyki należało jednak ograniczyć objętość dzieła, zarówno ze względów wydawniczych, jak też dydaktycznych. Skoncentrowano się więc na zaprezentowaniu podstaw prawa cywilnego, kierując się zakresem potrzeb studiów administracyjnych i przyszłej praktyki zawodowej absolwentów. W efekcie dostatecznie rozbudowano rozważania dotyczące części ogólnej prawa cywilnego, prawa rzeczowego i prawa zobowiązań. Mniej uwagi poświęcono natomiast rozważaniom z zakresu prawa spadkowego, prawa rodzinnego i prawa własności intelektualnej.

Kierując się funkcją dydaktyczną podręcznika, zrezygnowano z pełnej dokumentacji warsztatu badawczego autorów. Brakuje tu zatem przypisów odsyłających do literatury i orzecznictwa. Jedyne na początku poszczególnych części podano podstawową literaturę uzupełniającą. Starano się natomiast w toku poszczególnych rozważań skrupulatnie przedstawić obowiązujące źródła prawa.

Opracowanie jest zbiorowym dziełem licznego zespołu autorskiego. Doświadczenie dydaktyczne i praktyczne wszystkich autorów gwarantuje wysokiej poziom publikacji. Oczywiście w treści pracy zaznaczają się różnice dotyczące języka, stylu czy wręcz temperamentu pisarskiego.

Wrocław, czerwiec 2011 r.

Edward Gniewek

Przegląd treści

	Str.
Przedmowa	V
Wykaz skrótów	XXXV

Część I. Część ogólna prawa cywilnego

Rozdział I. Pojęcie prawa cywilnego	3
Rozdział II. Źródła prawa cywilnego	8
Rozdział III. Normy prawa cywilnego	14
Rozdział IV. Stosunek cywilnoprawny	25
Rozdział V. Osoby fizyczne	29
Rozdział VI. Osoby prawne	55
Rozdział VII. Przedsiębiorcy	73
Rozdział VIII. Przedstawicielstwo	78
Rozdział IX. Przedmioty stosunku cywilnoprawnego	95
Rozdział X. Czynnności prawne na tle innych zdarzeń cywilnoprawnych	110
Rozdział XI. Prawo podmiotowe	169
Rozdział XII. Przedawnienie roszczeń i terminy zawite	179
Rozdział XIII. Ochrona praw podmiotowych	186

Część II. Prawo rzeczowe

Rozdział I. Ogólne wiadomości o prawie rzeczowym	197
Rozdział II. Pojęcie własności	202
Rozdział III. Treść i zakres prawa własności	209
Rozdział IV. Nabycie i utrata prawa własności	220
Rozdział V. Współwłasność	238
Rozdział VI. Własność lokali	246
Rozdział VII. Ochrona własności	257
Rozdział VIII. Użytkowanie wieczyste	264
Rozdział IX. Ograniczone prawa rzeczowe	273
Rozdział X. Użytkowanie	278
Rozdział XI. Służebności	285
Rozdział XII. Spółdzielcze własnościowe prawo do lokalu	292
Rozdział XIII. Prawa zastawnicze	295

Rozdział XIV. Posiadanie	Str. 304
Rozdział XV. Księgi wieczyste	314

Część III. Zobowiązania – część ogólna

Rozdział I. Istota zobowiązania	323
Rozdział II. Świadczenie	334
Rozdział III. Wielość dłużników lub wierzycieli	358
Rozdział IV. Umowy jako źródło zobowiązań	364
Rozdział V. Bezpodstawne wzbogacenie	402
Rozdział VI. Czyny niedozwolone	408
Rozdział VII. Odpowiedzialność za szkodę wyrządzoną przez produkt niebezpieczny	446
Rozdział VIII. Wykonanie zobowiązań	452
Rozdział IX. Odpowiedzialność z tytułu niewykonania lub nienależytego wykonania zobowiązania	465
Rozdział X. Wygaśnięcie zobowiązań	478
Rozdział XI. Przejście praw i obowiązków wynikających z zobowiązań	487
Rozdział XII. Ochrona wierzyciela w razie niewypłacalności dłużnika	496

Część IV. Zobowiązania – część szczegółowa

Rozdział I. Systematyka części szczegółowej Księgi trzeciej KC	501
Rozdział II. Umowy przenoszące prawa	505
Rozdział III. Umowy dotyczące korzystania z rzeczy	533
Rozdział IV. Umowy dotyczące świadczenia usług oraz prowadzenie cudzych spraw bez zlecenia	548
Rozdział V. Umowy dotyczące stosunków kredytowych	578
Rozdział VI. Stosunki gwarancyjne	583
Rozdział VII. Umowy alimentacyjne	586
Rozdział VIII. Umowy losowe	589
Rozdział IX. Umowy współdziałania gospodarczego – wzmianka o spółkach	603
Rozdział X. Umowne usuwanie niepewności w zakresie istnienia i treści stosunków między stronami – ugoda	610
Rozdział XI. Przyrzeczenie publiczne	611
Rozdział XII. Przekaz i papiery wartościowe	613

Część V. Prawo spadkowe

Rozdział I. Podstawowe pojęcia prawa spadkowego	621
Rozdział II. Zasady dziedziczenia ustawowego	629
Rozdział III. Zasady dziedziczenia testamentowego	636

	Str.
Rozdział IV. Sytuacja prawna spadkobiercy	649
Rozdział V. Zachowek	662
Rozdział VI. Wspólność majątku spadkowego i dział spadku	667
Rozdział VII. Umowy dotyczące spadku	673

Część VI. Prawo rodzinne

Rozdział I. Wiadomości wstępne	679
Rozdział II. Małżeństwo	685
Rozdział III. Pokrewieństwo i powinowactwo	739
Rozdział IV. Przystosowanie	762
Rozdział V. Opieka i kuratela	771

Część VII. Prawo własności intelektualnej

Rozdział I. Wprowadzenie	781
Rozdział II. Prawo autorskie	796
Rozdział III. Prawo własności przemysłowej	851
Indeks rzeczowy	905

Spis treści

	Str.	Nb.
Przedmowa	V	
Wykaz skrótów	XXXV	

Część I. Część ogólna prawa cywilnego

Rozdział I. Pojęcie prawa cywilnego	3	
§ 1. Ogólne pojęcie	3	1
§ 2. Zakres prawa cywilnego	5	5
§ 3. Systematyka prawa cywilnego	6	10
Rozdział II. Źródła prawa cywilnego	8	
§ 4. Uwagi wstępne	8	12
§ 5. System stanowiących źródeł prawa cywilnego	8	13
I. Kodyfikacja prawa cywilnego	8	13
II. Ustawy odrębne	9	15
III. Rozporządzenia wykonawcze	10	16
IV. Umowy międzynarodowe	10	17
§ 6. Zwyczaje	11	18
§ 7. Zasady współżycia społecznego	11	19
§ 8. Wzorce umowne	13	25
§ 9. Rola orzecznictwa sądowego	13	26
Rozdział III. Normy prawa cywilnego	14	
§ 10. Przepisy prawne i normy prawne	14	27
§ 11. Struktura normy prawa cywilnego	14	29
§ 12. Normy prawne bezwzględnie i względnie obowiązujące ...	15	30
§ 13. Szczególne rodzaje przepisów prawnych	16	33
I. Definicje ustawowe	16	33
II. Przepisy odsyłające	16	34
III. Fikcje prawne	16	35
IV. Zwroty niedookreślone	17	36
V. Reguły interpretacyjne	17	38

	Str.	Nb.
§ 14. Obowiązkiwanie norm prawa cywilnego w zakresie przestrzennym	17	39
I. Uwagi ogólne	17	39
II. Stosowanie zasad prawa międzynarodowego prywatnego	18	40
§ 15. Obowiązkiwanie norm prawa cywilnego w zasięgu czasowym.....	19	42
I. Początek i koniec obowiązywania normy prawnej	19	42
II. Zasady prawa międzyczasowego	19	43
1. Uwagi ogólne	19	43
2. Zasada nieretroakcji	20	44
3. Zasada bezpośredniego działania nowej ustawy	20	45
4. Zasada dalszego działania dawnej ustawy	20	46
5. Zasady prawa międzyczasowego zawarte w Przepisach wprowadzających Kodeks cywilny ...	21	47
§ 16. Stosowanie prawa cywilnego	22	49
§ 17. Wykładnia norm prawa cywilnego	22	51
I. Uwagi ogólne	22	51
II. Metody wykładni	23	52
1. Wykładnia językowa	23	52
2. Wykładnia logiczna	23	53
3. Wykładnia systemowa	24	54
4. Wykładnia funkcjonalna	24	55
Rozdział IV. Stosunek cywilnoprawny	25	
§ 18. Pojęcie stosunku cywilnoprawnego	25	56
§ 19. Źródła stosunku cywilnoprawnego	25	58
§ 20. Elementy stosunku cywilnoprawnego	26	59
I. Podmioty	26	59
II. Przedmiot	27	62
III. Treść stosunku cywilnoprawnego	27	63
Rozdział V. Osoby fizyczne	29	
§ 21. Uwagi wstępne	29	64
§ 22. Zdolność prawna	30	66
I. Początek zdolności prawnej	30	66
II. <i>Nasciturus</i>	31	70
III. Koniec zdolności prawnej	34	76
1. Śmierć	34	76
2. Stwierdzenie zgonu	35	80
3. Uznanie za zmarłego	35	81

	Str.	Nb.
§ 23. Zdolność do czynności prawnych	38	90
I. Uwagi wstępne	38	90
II. Brak zdolności do czynności prawnych	39	94
1. Wiek	39	94
2. Ubezwłasnowolnienie całkowite	39	95
3. Skutki	40	97
III. Ograniczona zdolność do czynności prawnych	40	98
1. Wiek	40	98
2. Ubezwłasnowolnienie częściowe	41	99
3. Skutki	41	102
IV. Pełna zdolność do czynności prawnych	44	107
§ 24. Indywidualizacja osoby fizycznej	44	108
I. Uwagi wstępne	44	108
II. Imię i nazwisko	44	109
III. Stan cywilny	45	112
IV. Płeć	46	115
V. Zamieszkanie	47	116
§ 25. Ochrona dóbr osobistych	48	121
I. Pojęcie dóbr osobistych	48	121
II. Przesłanki ochrony dóbr osobistych	49	123
III. Środki ochrony dóbr osobistych	51	127
1. Uwagi wstępne	51	127
2. Niemajątkowa ochrona dóbr osobistych	52	128
3. Majątkowa ochrona dóbr osobistych	52	131
4. Powództwo o ustalenie	54	134
Rozdział VI. Osoby prawne	55	
§ 26. Pojęcie osoby prawnej	55	135
§ 27. Powstanie osoby prawnej	56	137
§ 28. Zdolność prawna osób prawnych	58	144
§ 29. Zdolność do czynności prawnych	58	145
§ 30. Rodzaje osób prawnych	60	152
I. Skarb Państwa i państwowe osoby prawne	60	152
II. Jednostki samorządu terytorialnego	63	159
III. Korporacje i fundacje	68	175
§ 31. Ustanie osoby prawnej	68	176
§ 32. Jednostki organizacyjne niebędące osobami prawnymi, mające zdolność prawną	69	177
§ 33. Ochrona dóbr osobistych osób prawnych	72	184
Rozdział VII. Przedsiębiorcy	73	
§ 34. Pojęcie przedsiębiorcy	73	187

	Str.	Nb.
§ 35. Firma przedsiębiorcy	74	189
I. Pojęcie firmy	74	189
II. Firma osoby fizycznej	74	192
III. Firma osób prawnych	74	193
IV. Niezbywalność firmy	75	197
V. Ochrona firmy	76	198
§ 36. Firma spółek handlowych	76	199
Rozdział VIII. Przedstawicielstwo	78	
§ 37. Pojęcie przedstawicielstwa	78	205
§ 38. Przedstawicielstwo a instytucje zbliżone	79	210
§ 39. Rodzaje przedstawicielstwa	81	216
§ 40. Prawo reprezentowania a obowiązek reprezentowania	82	219
§ 41. Pełnomocnictwo	83	223
I. Udzielenie pełnomocnictwa	83	223
II. Rodzaje pełnomocnictwa	84	226
III. Czynności prawne „z samym sobą”	86	233
IV. Problem substytucji	86	236
V. Działanie rzekomego pełnomocnika	87	237
VI. Ustanie pełnomocnictwa	88	241
§ 42. Prokura	89	242
I. Pojęcie prokury	89	242
II. Udzielenie prokury	89	243
III. Zakres umocowania prokurenta	90	248
IV. Szczególne rodzaje prokury	92	251
V. Ustanie prokury	93	253
Rozdział IX. Przedmioty stosunku cywilnoprawnego	95	
§ 43. Uwagi wstępne	95	258
§ 44. Rzeczy	95	259
I. Pojęcie rzeczy	95	259
II. Klasyfikacja rzeczy	96	262
1. Rzeczy ruchome i nieruchome	96	262
2. Rzeczy w obrocie i wyłączone z obrotu	98	266
3. Rzeczy oznaczone co do tożsamości i co do gatunku	99	268
4. Rzeczy podzielne i niepodzielne	99	270
III. Części składowe rzeczy	100	271
IV. Przynależności	102	278
§ 45. Pożytki	103	282
§ 46. Pieniądze	104	287
§ 47. Papiery wartościowe	105	290

	Str.	Nb.
§ 48. Dobra niematerialne	106	293
§ 49. Przedsiębiorstwo	107	294
§ 50. Gospodarstwo rolne	108	297
§ 51. Mienie i majątek	108	298
Rozdział X. Czynności prawne na tle innych zdarzeń cywilnoprawnych	110	
§ 52. Zdarzenia cywilnoprawne w ogólności	110	301
I. Pojęcie zdarzenia cywilnoprawnego	110	301
II. Klasyfikacja zdarzeń cywilnoprawnych	111	303
§ 53. Pojęcie i znaczenie czynności prawnych	114	309
I. Pojęcie czynności prawnej	114	309
II. Rola czynności prawnych	115	312
§ 54. Oświadczenie woli	117	318
I. Istota oświadczenia woli	117	318
II. Składanie oświadczeń woli	119	322
III. Wykładnia oświadczeń woli	122	329
§ 55. Klasyfikacja czynności prawnych	125	335
I. Czynności jednostronne i wielostronne	125	336
II. Czynności konsensualne i realne	126	339
III. Czynności między żyjącymi i na wypadek śmierci	126	342
IV. Czynności zobowiązujące, rozporządzające oraz o podwójnym skutku	127	343
V. Czynności przysparzające	128	347
VI. Czynności kauzalne i abstrakcyjne	129	349
VII. Czynności upoważniające	130	352
§ 56. Zawieranie umów	130	353
I. Sposoby (tryby) zawierania umów w ogólności	130	353
II. Tryb ofertowy zawierania umów	131	355
1. Pojęcie oferty	131	355
2. Skutki złożenia oferty	132	357
3. Przyjęcie oferty	133	363
4. Czas i miejsce zawarcia umowy w trybie ofertowym ...	134	366
5. Szczególne regulacje dotyczące zawarcia umowy w trybie ofertowym przez przedsiębiorców	135	367
III. Przetarg i aukcja	137	373
1. Wprowadzenie do problematyki	137	373
2. Ogłoszenie aukcji i przetargu	138	378
3. Aukcja	139	380
4. Przetarg	140	382
5. Wadium	141	385

	Str.	Nb.
6. Unieważnienie umowy zawartej w przetargu albo aukcji	143	390
IV. Negocjacje	144	393
1. Zawarcie umowy w drodze negocjacji	144	393
2. Odpowiedzialność za winę w kontraktowaniu	145	396
3. Ochrona informacji poufnych	145	398
§ 57. Treść czynności prawnych	146	399
I. Elementy treści czynności prawnych	146	399
1. Elementy przedmiotowo istotne (<i>essentialia negotii</i>)	146	401
2. Elementy nieistotne (<i>naturalia negotii</i>)	147	402
3. Elementy podmiotowo istotne (<i>accidentalia negotii</i>)	147	403
II. Istota i rodzaje warunku	148	405
III. Terminy i ich obliczanie	149	410
§ 58. Forma czynności prawnych	151	417
I. Uwagi wstępne	151	417
II. Szczególne formy (sposoby) składania oświadczeń woli	152	419
1. Zwyczajna forma pisemna	152	419
2. Formy pisemne kwalifikowane	153	424
III. Skutki niezachowania formy szczególnej	155	429
1. Forma zastrzeżona pod rygorem nieważności	155	430
2. Forma zastrzeżona dla celów dowodowych	156	432
3. Forma zastrzeżona dla wywołania oznaczonych skutków prawnych	156	435
IV. Forma następczych czynności prawnych	157	436
V. Pismo potwierdzające	157	438
§ 59. Wady oświadczenia woli	158	440
I. Pojęcie i rodzaje wad oświadczenia woli	158	440
II. Brak świadomości lub swobody	159	442
III. Pozorność	160	444
IV. Błąd	161	446
V. Podstęp	162	450
VI. Groźba	163	451
§ 60. Sankcje wadliwych czynności prawnych	164	455
I. Rodzaje sankcji wadliwych czynności prawnych	164	455
II. Nieważność	164	456
III. Wzruszalność	165	459
IV. Bezskuteczność zawieszona	166	462
V. Bezskuteczność względna	167	464

	Str.	Nb.
Rozdział XI. Prawo podmiotowe	169	
§ 61. Pojęcie prawa podmiotowego	169	467
§ 62. Uprawnienia	170	470
I. Uwagi ogólne	170	470
II. Uprawnienia bezpośrednie	170	471
III. Roszczenia	170	472
IV. Uprawnienia kształtujące	171	474
§ 63. Rodzaje praw podmiotowych	171	475
I. Prawa majątkowe i niemajątkowe	171	475
II. Prawa bezwzględne i względne	172	476
III. Prawa zbywalne i niezbywalne	172	478
IV. Prawa akcesoryjne i związane	173	480
§ 64. Nabycie i utrata prawa podmiotowego	174	482
I. Uwagi wstępne	174	482
II. Nabycie pochodne i pierwotne	174	483
III. Nabycie konstytutywne i translatywne	175	486
IV. Nabycie pod tytułem szczególnym i pod tytułem ogólnym.....	175	487
V. Utrata prawa podmiotowego	176	490
§ 65. Wykonywanie prawa podmiotowego	176	491
§ 66. Nadużycie prawa podmiotowego	177	494
Rozdział XII. Przedawnienie roszczeń i terminy zawite	179	
§ 67. Istota przedawnienia	179	496
I. Pojęcie przedawnienia	179	496
II. Przedmiot przedawnienia	179	498
III. Zarzut przedawnienia	180	499
IV. Skutek przedawnienia	180	500
§ 68. Terminy przedawnienia	181	501
I. Długość terminu	181	501
II. Obliczanie terminu	182	503
III. Zawieszenie biegu przedawnienia	182	504
IV. Wstrzymanie zakończenia biegu przedawnienia	183	506
V. Przerwanie biegu przedawnienia	183	507
§ 69. Terminy zawite	184	509
Rozdział XIII. Ochrona praw podmiotowych	186	
§ 70. Uwagi wstępne	186	511
§ 71. Ochrona własna praw podmiotowych	186	512
I. Obrona konieczna	186	512
II. Stan wyższej konieczności	187	514

	Str.	Nb.
III. Dozwolona samopomoc	187	516
§ 72. Ochrona sądowa	188	517
I. Wszczęcie postępowania	188	517
II. Legitymacja procesowa	189	521
III. Ustalenie stanu faktycznego	190	522
IV. Ciężar dowodu	190	523
V. Domniemania	191	525
1. Domniemania faktyczne	191	525
2. Domniemania prawne	191	526
VI. Obrona pozwanego	192	529
VII. Orzeczenia sądowe	193	530
§ 73. Znaczenie dobrej i złej wiary	193	531
Część II. Prawo rzeczowe		
Rozdział I. Ogólne wiadomości o prawie rzeczowym	197	
§ 1. Prawo rzeczowe w znaczeniu przedmiotowym i podmiotowym	197	533
§ 2. Podział praw rzeczowych	198	537
§ 3. Zasada <i>numerus clausus</i> praw rzeczowych	200	543
Rozdział II. Pojęcie własności	202	
§ 4. Ekonomiczne pojęcie własności	202	547
§ 5. Własność w znaczeniu prawnym	202	548
§ 6. Formy własności	203	550
I. Uwagi ogólne	203	550
II. Własność prywatna	204	551
III. Własność państwowa	205	554
IV. Własność samorządowa	206	560
Rozdział III. Treść i zakres prawa własności	209	
§ 7. Treść prawa własności	209	566
§ 8. Ustawowe granice prawa własności	212	578
§ 9. Przestrzenne granice własności nieruchomości	217	595
Rozdział IV. Nabycie i utrata prawa własności	220	
§ 10. Uwagi ogólne	220	601
§ 11. Pierwotne i pochodne nabycie własności	220	602
§ 12. Przeniesienie własności	221	605
I. Uwagi wstępne	221	605
II. Przeniesienie własności rzeczy ruchomych	221	606

	Str.	Nb.
III. Przeniesienie własności rzeczy ruchomej przez osobę nieuprawnioną do rozporządzania rzeczą	224	613
§ 13. Przeniesienie własności nieruchomości – uwagi ogólne	225	617
§ 14. Przeniesienie własności nieruchomości stanowiącej własność Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego	227	623
§ 15. Gospodarowanie nieruchomościami rolnymi Skarbu Państwa	229	628
I. Uwagi wstępne	229	628
§ 16. Ograniczenia nabywania nieruchomości przez cudzoziemców	230	633
§ 17. Zasiedzenie	231	637
I. Uwagi ogólne	231	637
II. Przedmiot zasiedzenia	232	640
III. Przesłanki zasiedzenia	232	642
§ 18. Znalezienie rzeczy	234	649
§ 19. Zrzeczenie się własności nieruchomości i porzucenie rzeczy ruchomej	235	655
§ 20. Inne wypadki nabycia i utraty prawa własności	236	658
Rozdział V. Współwłasność	238	
§ 21. Pojęcie, rodzaje i ogólna charakterystyka współwłasności ...	238	661
§ 22. Źródła współwłasności	239	666
§ 23. Udział we współwłasności	240	667
§ 24. Zarząd rzeczą wspólną	240	669
I. Uwagi wstępne	240	669
II. Zarząd ustawowy	241	670
III. Zarząd umowny	242	674
IV. Zarząd sądowy	242	675
§ 25. Korzystanie z rzeczy wspólnej	243	676
§ 26. Zniesienie współwłasności	244	680
I. Uwagi wstępne	244	680
II. Tryby i sposoby zniesienia współwłasności	244	681
Rozdział VI. Własność lokali	246	
§ 27. Przedmiot odrębnej własności	246	687
§ 28. Istota odrębnej własności lokalu	246	689
§ 29. Sposoby ustanowienia odrębnej własności lokali	248	693
I. Umowa	248	693
II. Jednostronna czynność prawna	250	699
III. Orzeczenie sądowe	250	700

	Str.	Nb.
IV. Przekształcenie spółdzielczych praw do lokalu mieszkalnego	251	702
§ 30. Wspólnota mieszkaniowa	251	704
§ 31. Prawa i obowiązki właścicieli lokali	252	705
§ 32. Zarząd nieruchomością wspólną	254	710
Rozdział VII. Ochrona własności	257	
§ 33. Ogólna charakterystyka ochrony własności	257	718
§ 34. Roszczenie windykacyjne i negatoryjne	257	721
I. Roszczenie windykacyjne	257	721
II. Roszczenie negatoryjne	259	727
§ 35. Roszczenia uzupełniające	260	731
§ 36. Roszczenie posiadacza o zwrot nakładów	261	735
§ 37. Roszczenia związane z budową na cudzym gruncie	262	739
Rozdział VIII. Użytkowanie wieczyste	264	
§ 38. Uwagi wstępne	264	742
§ 39. Przedmiot i treść prawa użytkowania wieczystego	264	744
§ 40. Opłaty z tytułu użytkowania wieczystego	266	751
§ 41. Powstanie i ustanie użytkowania wieczystego	268	755
I. Ustanowienie użytkowania wieczystego	268	755
II. Wygaśnięcie użytkowania wieczystego i skutki z tym związane	269	759
§ 42. Przekształcenie użytkowania wieczystego w prawo własności	270	764
Rozdział IX. Ograniczone prawa rzeczowe	273	
§ 43. Pojęcie i ogólna charakterystyka praw rzeczowych ograniczonych	273	771
§ 44. Powstanie ograniczonych praw rzeczowych	274	776
§ 45. Zmiana treści ograniczonych praw rzeczowych	275	780
§ 46. Pierwszeństwo praw rzeczowych	275	781
§ 47. Wygaśnięcie ograniczonych praw rzeczowych	276	786
Rozdział X. Użytkowanie	278	
§ 48. Pojęcie i ogólna charakterystyka użytkowania	278	790
§ 49. Powstanie użytkowania	279	795
§ 50. Treść prawa użytkowania	280	797
§ 51. Wygaśnięcie użytkowania	280	801
§ 52. Użytkowanie przez osoby fizyczne	281	802
§ 53. Użytkowanie przez rolnicze spółdzielnie produkcyjne i inne osoby prawne	282	805